

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HVAR 8 DAG.

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VESTKUSTFISKE VINTERTID. — FOTO. A. BACKLUND, GÖTEBORG.

14:DE ÅRG.

DEN 2 FEBRUARI 1913.

N:O 18

Foto. Karnell, Gbg.

Kliche. Bengt Niljensparre.

Anders Carlander

När de svenska städerna 1862 ändtligen fingo möjlighet att inrätta sig med moderna kommunala institutioner, var Göteborg den största bland dem, ty Stockholm erhöll först följande år sin egen kommunalförfattning. Med stora förhoppningar mottogs den nya kommunalrepresentationen därstädes. Stora frågor stodo på dagordningen, hvilka med förutvarande otympliga former för kommunalbeslutsfattande icke kunnat föras till sin lösning. Visserligen hade man redan vid århundradets början skaffat sig en tidsenlig fattigförsörjningsinrättning och på 1850-talet jämväl i "allmänna folkskolestyrelsen" förvärfvat sig ett organ för folkundervisningens tillfredsställande ordnande. Men däremot brast det högeligen i afseende på de sanitära förhållandena, något som isynnerhet gifvit sig tillkänna under 1850-talets koleraepidemi, men hvarom äfven hvarje år en abnormt hög dödlighet aflade vittnesbörd. Hvad man framför allt väntade af de nya stadsfullmäktige var därför vatten- och afloppsledningar. Det var isynnerhet dr Charles Dicksons förtjänst, att dessa viktiga spörsmål tillfredsställande ordnades redan under 1860-talet på grundval af den viktiga principen *fritt vatten åt alla*. Strax i början sattes också hvad man numera kallar den sociala frågan under utredning. Följden blef bl. a. Göteborgssystemet å spirituoshandteringsområde. På 1870-talet följde sedan stadens betydelsefulla handtag till stora bergslagsbanans förverkligande och de första stora utvidningarne af hamnen. På 1880-talet fortsattes med kommunikationsledningarnas utbyggande — särskildt märkes Väst kustbanan — hvarjämte staden med öfvertagande af gasverket slog in på den kommunalindustriella bana, som sedan ledde till jämväl bl. a. kommunala spårvägar och kommunalt elektricitetsverk, det senare banbrytande i hela vårt land genom sina åtgärder för elektricitetens popularisering. För denna materiella utveckling förbisåg man icke den andliga kulturens betydelse. Hufvudsakligen genom enskild frikostighet möjliggjordes för ett kvartssekel sedan upprättandet af Göteborgs högskola; bredvid denna framväxte stadsbiblioteket till en själfständig institution, samtidigt med att Göteborgs museum vann allt mera aktningsbjudande dimensioner och särskildt genom sin konstafdelning kom att fylla en själfständig nationell uppgift. På sista tiden slutligen ha förberedande åtgärder vidtagits för hamnens ytterligare utveckling till fyllande af sin stora uppgift som den egentliga svenska världshamnen.

Om någon svensk stad haft skäl att fira femtioårsminnet af stadsfullmäktiginstitutionens införande, har det sålunda varit Göteborg. Framst riktar sig blicken därvid på de betydande personliga krafter, som oegennyttigt ställt sin förmåga i det kommunala arbetets tjänst. Många ha de varit, och här skulle det vara omöjligt att uppräknat dem alla. Men man kan bilda sig en föreställning om deras art genom att erinra sig ordförandenamnen: Carl Fredrik Wærn, J. J. Ekman, Olof Wijk, August Wijkander och slutligen den man, hvars drag i dag återfinnas på första sidan af H. 8 D.

Axel Christoffer Carlander är född i Göteborg den 23 september 1869, äldste son till grosshandlaren

därstädes Johan Christoffer Carlander och hans maka Isabella Wilhelmina Bourn. Släkten härstammar från Karleby socken i Västergötland, hvaraf den tagit sig namnet och där den äldste kände stamfadern vid midten af 1600-talet var hemmansägare. I de mellanliggande leden ha alla valt det prästerliga kallet. Efter att ha inhämtat elementarundervisning i Göteborgs latinläroverk, beslöt Axel Carlander att ägna sig åt handel och genomgick för detta ändamål Göteborgs handelsinstitut, hvarefter han förskaffade sig ytterligare merkantil utbildning genom anställningar i Tyskland 1886—87 och i England 1890—91, hvarpå han företog en längre studieresa till Amerika, Östasien, Ostindien m. fl. länder. På mellantiderna hade han därjämte praktiserat hos sin faders firma Johansson & Carlander, hvilken bland annat innehade och fortfarande innehar ledningen af Gamlestadens välkända textillfabriker. Till delägare i denna firma upptogs han 1894 och har sedan tagits i anspråk jämväl för en hel del andra affärsföretag. Han är sålunda ledamot af styrelserna för Skandinaviska Kreditaktiebolaget, Svenska Kullagerfabriken, bland hvars grundare han var, Svenska Amerika—Mexicolinien, Bergslags Järnvägsaktiebolag o. s. v.

Redan tidigt började Carlander anlitas för kommunala uppdrag. Sålunda invaldes han 1900 i folkskolestyrelsen och på hösten samma år i stadsfullmäktige. 1901 fick han säte i byggnadskommittén för stadens slakthus och hade sedan säte i dettas styrelse. Vidare har han varit ledamot af styrelserna för stadsbiblioteket och Röhsska konstslöjdmuseet samt är det ännu i styrelsen för Göteborgs högskola. Vidare har han haft säte i den af stadsfullmäktige tillsatta egnahemsnämnden.

En del af dessa befattningar lämnade han då han, efter att åren 1907—09 ha varit stadsfullmäktiges vice ordförande, 1910 rönte förtroendet att kallas till den arbetskrävande posten som stadsfullmäktiges ordförande. Men i stället tillkommo nya. Sålunda är han sedan 1908 ledamot af styrelserna för Svenska stadsförbundet och för August Abrahamssons stiftelse å Nääs äfvensom af järnvägsrådet. Vidare är han ledamot i kommittén för den storartade Charles Felix Lindbergs donationsfond, som skänkts till Göteborgs förskönande, och inväljes årligen i den numera permanenta budgetsberedningen.

Trots detta omfattande kommunala arbete har Carlander fått tid öfver jämväl för andra offentliga uppdrag. Sålunda hade han säte i den första kommittén för uppgörande af förslag till en kommunal jordvärdestegringskatt — han hade i detta ärende väckt motion inom Göteborgs stadsfullmäktige — och var 1910 och 1912 i Haag svensk delegerad vid konferensen för internationell växelrätt. Göteborgs handelskammare tillhör han från dess upprättande efter att redan 1903 ha invalts i Handelsföreningens fullmäktige.

Af yttre utmärkelser må nämnas att Carlander fått mottaga riddaretecknet af Vasa- och Nordstjerneordnarne.

Sedan 1899 är Carlander i äktenskap förenad med Hedvig Elisabeth Hildebrand, dotter till f. riksarkivarien Hans Olof Hildebrand och hans maka född Martin.

H. 8 128 STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Öfverst: F. D. JUSTITIERÅDET E. TRYGGER TALAR I FÖRSTA KAMMAREN. — AMIRAL A. LINDMAN TALAR I ANDRA KAMMAREN. (Text å sid. 268.)

Kliché: Kem. A.-B. Benigt Sjöterraport.

Efter fotograf.

SVENSK BAZAR I JOHANNESBURG till förmån för Gustaf Adolfs-församlingen därstädes.
1. The Mayoress. 2. Fru Boman. 3. Fru Johnson. 4. Konsul Johnson. 5. Svenske pastorn A. Boman. 6. Fru Norenus
7. Pastor Norenus. (Text å sid. 279.)

Kliché: Benigt Sjöterraport.

Efter fotografi. Klöné: Bengt Silfversparre.
FREDRIKA BREMER-STATYETT, funnen i Finland bland verk af aflidne svensk-finske skulptören Carl Sjöstrand, och nu ifrågasatt till utförande såsom staty, ett förslag som med all sannolikhet icke kommer att antagas.

I samband med det nu här i Sverige med så stor entusiasm omfattade arbetet för resande af *en staty öfver Fredrika Bremer* har från finskt konstnärshåll lancerats ett projekt, att man skulle begagna sig af en i Finland funnen af den svenskfödde skulptören Carl Sjöstrand utförd skiss till en Fredrika Bremerstaty och låta någon svensk konstnär utföra den i stort. Statyetten uppgifves vara enkel men af monumental verkan m.

särskildt hufvudet känsligt utfördt. Det finnes emellertid ingen anledning tro, att statykommittén skall antaga förslaget.

NORDISKA SPELENS MEDALJ, af Carl Fagerberg, afsedd för alla blifvande tästingar.

F. W. HEDLUND, en af hufvudstadens mera populära sceniska artister, firar i dagarne 25-årsjubileum med teatern.

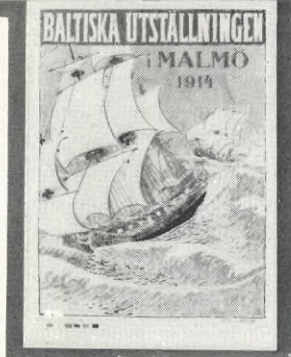

FOTO. ATELIER JOH. MALMÖ.

- T. v.
 T. H. SCHONBERGS,
 A. TÖRNEMANS,
 C. WILHELMSONS
 samt t. h.
 O. HORTSBERGS
 FÖRSLAG TILL
 AFFISCH FÖR
 BALTISKA UTSTÄLLNINGEN

Vi visade i föregående nummer den godkända affischen och åter-

gifva här de öfriga inlämnade förslagen, alla af intresse.

KALABALIKEN VID BENDER DEN 1 FEBR. 1713.

ETT TVÅHUNDRAÅRSMINNE.

Såsom så många andra tilldragelser i Karl XII:s hjältelig har också den så kallade kalabaliken vid Bender länge varit missförstådd och vantolkad.

Om man betänker att ännu i våra dagar endast så att säga de yttre konturerna till kalabaliken äro kända, så må man ej heller allt för mycket förundra sig häröfver. Af många har den svenske konungens sätt att med en obetydlig skara sätta sig till hoppfullt motstånd mot tusentals fiender på det skarpaste klandrats.

Antagligen — man kan för öfrigt säga med säkerhet — är det emellertid så med stridstumlet vid Warnitsa liksom med så mycket annat i Karl XII:s historia, att när man lär känna de närmare anledningarna och omständigheterna, så blir det hela tillfredsställande förklaradt, och Karl XII:s åtgärder framstå i en både naturlig och försvarlig dager.

Låt oss emellertid utgå från hvad man vet: att Karl sökt undvika strid, men att han dock föredragit att sätta sig till motvärn framför att falla undan för de uppställda fordringarne.

Hurudan var då situationen?

Efter slaget vid Pultava, eller, rättare, efter kapituleringen vid Perevolotjna, hade Karl XII tagit sin tillflykt till Turkiet. Hans första afsikt hade varit att resa hem igen, så fort säret i foten blifvit läkt, det svåra sår nämligen, som under en rekognosering utanför Pultava, tillfogades honom af en rysk muskötula den 17 juni 1709.

Omständigheter och förhållanden, som vi endast delvis känna, förorsakade emellertid konungens kvardröjande i Turkiet 5 hela år. Från den 24 juli 1709 till den 1 februari 1713 bodde han i *Bender*, från sommaren 1711 invid det strax norr därom belägna *Warnitsa*.

Sysslolös var emellertid ingalunda Karl XII under sin långa vistelse i Turkiet. På hans inrådan började turkarne under dessa år tre gånger krig mot Ryssland. Lilliga underhandlingar fördes med främmande makter. De inrikes angelägenheterna hemma i Sverige följdes uppmärksamt och regeringen i Stockholm fick oupphörligen del af kungliga beslut och instruktioner.

Hvad som uppehöll Karl så länge i Turkiet var, utom de ofta nog oöfverstigliga svårigheterna att komma hem, framför allt den vissa förhoppningen, att han i spetsen för en segrande turkisk armé skulle få tillfälle att återvända till sina stater. Ack, hade turkarne förstätt den hemsökelse, som bjöds dem 1709—1714 genom den svenske konungen, så hade de säkerligen ej i våra dagar nödgats att, mot på gammal turkisk mark inkräktande stater, taga upp kampen för sitt lands sista europeiska besittningar. Da hade Sverige och det germanska Europa måhända ännu emot den slaviska rasen kunnat påräkna stöd i Turkiet.

Men turkarne begagnade sig ej utaf de möjligheter, som för dem öppnade sig genom utsikten att turkiska arméer skulle kunna utaf världens skickligaste fält-

herre föras mot deras farligaste fiende, Ryssland. Turkiet var redan då en degenererad stat.

Redan 1710 underhandlade en turkisk storvisir om Karl XII:s utlämnande till Ryssland. Denne storvisir (liksom 3 andra) blef emellertid genom Karls påverkan störtad. Men turkarne voro ej ovana att köpa och sälja människor, och på en konung måste försäljningspriset locka. Det lockade också till förnyade försök, under 1711 och 1712. Karl har ej varit i okunnighet härom.

Så kom, man vet ej precis när eller hur, ett bref i handen på Karl. Det var skrifvet af en tatarisk mursa och adresserat till den polske kronfälttherren Sieniawski. Tyvärr är detta i kalabalikens historia så viktiga dokument förkommet. Det brann antagligen upp, med så mycket annat, vid Bender.

Efter allt att döma innehöll det en underrättelse, att anföranne för den turkiska eskort, som var samlad vid Bender för att föra Karl genom Polen hem, stodo i begrepp att under vägen utlämna honom till konung Augusts folk.

Generalen Axel Sparre säger också i sitt bref till Rådet i Stockholm att "Hans Kongl. Maj:t hade säker underrättelse, det så väl Tartar Kan som Baschan i Bender wore bewisandes honom den otrohet, at antingen lefwerera honom uti Augusti eller Czarens händer, så at Hans Kongl. Maj:t sig för mig dagen efter, sedan han war förd till Baschan, allernädigst utlät, det han wore numera förnöjd, att han på detta sättet kunde komma i kejsarens (= sultanens) händer, som wore hans wän, än at Hans Maj:t på de andras persvasioner eller hotelser skulle begifwit sig på marchen, och således fallit uti sina fienders händer".

Karl XII har sålunda beslutit att hellre sätta sig till motvärn än låta sig förrädiskt utlämnas. Han

KALABALIKEN I BENDER.

Efter oljemålning af W. Hauschild i Bayerska Nationalmuseet. Foto. för H. S. D.

hoppades också att härigenom så väcka sultanens uppmärksamhet vid saken, att denne skulle få anledning och rent af tvingas att undersöka sina tjänarens sätt att uppträda emot konungen af Sverige. Striden gällde salunda icke sultanen eller någon annan laglig myndighet i Turkiet.

Då det på grund af förhållandena, då svenskarne rundt om belägrades och bevakades, var omöjligt att på annat sätt få meddelande till sultanen om de turkiska befälhafvarnes förrådiska förhållanden, så måste det ske genom att tvinga dessa att, om de ville fullfölja sitt onda uppsåt, söka göra detta med våld.

Sultan Achmed III önskade visserligen Karls snara afresa, men endast på det att den svenske konungen, om hvilkens fältherreegenskaper han med rätta hade den högsta tanke, själf snarast möjligt måtte öfvertaga befälet öfver sina egna trupper för att i spetsen för dem gå emot Ryssland.

På alla mer eller mindre hotfulla från de turkiska befälhafvarne framställda uppmaningar att afresa gaf Karl bestämt men höfligt motiveradt afslag: Han ville invänta de officerare, som han sändt till Moldau och Wallakiet för att uppköpa hästar. Han skulle äfven afvakta svar på vissa framställningar till sultanen.

Det blef emellertid tydligt, att turkarne voro sinnade att gå anfallsvis tillväga. Svenskarne blevo oroliga för sin konung. Visserligen voro de, såsom Grothusen skrifver i sitt bref till Funck af den 12 januari, beredda att strida till sista blodsdroppen, men de ansågo sig dock böra göra Karl föreställningar. *"Jag vet väl, hvad jag gör, svarade denne; här är ingen annan utväg, vi äro förrådä"*.

* * *

Hela den svenska kolonien bestod af omkring 1000 personer. Af dessa voro vid pass 5 å 600 stridande.

Den plats där kungshuset och därtill hörande kansli- och ekonomibyggnader voro belägna, var omgifven af en vall, ärsedd att möjliggöra försvar, och härpå förberede man sig nu så godt man kunde.

Den 1 februari, som var söndagen Septuagesima, kom på morgonen en deputation af janitscharerna för att söka förmå Karl XII till eitergift. Konungen lät svara, att han höll sig till sultanens gifna löfte.

Då af alla tecken att döma ett anfall nu förestod, gaf Karl order, att vällen skulle besättas. Hit förledes så godt som hela garnisonen, antagligen omkring 500 man.

Härpå begynnade gudstjänsten på vanlig plats i stora salen i kungshuset. Längre än till predikan hann man emellertid icke förr än det utanför slogs larm; turkarne höllo på att sätta eld på det svenska lägret. Man måste ut för att släcka och drifva fiendens undan. Härmed var striden börjad.

Klockan var nu omkring 1 e. m.

Manskapet vid vällen höll ej stånd, utan gaf sig omedelbart inför fiendens öfvervåldigande antal. På samma sätt gick det dem, som befunno sig på gården. Denna öfversvämmades genast af janitscharer och turkar, som genom sin massa trängde ihop och öfvermannade där varande officerare och andra.

Lika illa höll det på att gå Karl XII själf, ty äfven han var ute på gården till häst tappert fäktande och sökande att sammanhålla sin så hastigt samman-smälta skara. När konungen steg af hästen, höll han på att bli tillfångatagen af en janitschar, som lätt fatt i hans krigshandske. Men Karl rök sig så häftigt loss, att handsken gick itu och han själf

föll baklänges i marken. I det tumult som nu följde, aflössades ett pistolskott så in på konungen, att elden svedde bort ögonbrynen, men kulan endast rispade kinden och näsan. Den träffade i stället Hård, som fick armen krossad och togs till fånga.

Roos, den bekante drabanten, sökte nu förmå konungen att bege sig in i kungshuset. För detta ändamål tog han Karl bakifrån i bältet. Men denne lossade på söljan, släppte bältet ifrån sig och rusade mot fienden. Roos sprang efter med ett par kamrater och förmådde konungen, kanske med mildt våld, att gå in i huset. Detta befanns emellertid fyllt af turkar och janitscharer, som plundrade i rummen. Karl fick med sig mellan 40 och 50 svenskar och stormade in på fienden. Här uppstod en väldig strid. Rummen blevo så fyllda af krutrök och damm, att det var hardt när omöjligt att skilja vän från fiende.

Ån en gång höll konungen på att bli tillfångatagen, då han i ifvern skiljde sig från sitt folk. Han lyckades dock, ehuru säråd, värja sig, och räddades af Axel Sparres kock, som sköt en af hans angrifvare, hvarefter Karl stack ned en af de andre.

Så småningom rensades huset från fiender. De döda kastades ut, både de, som lägo på golven och de, som hängde i fönstren.

Det blef liksom en stunds frid. Ja, frid var det ju egentligen icke, ty turkarnes kanoner, som från stridens början varit basen i krigslarmet, fortsatte att spela, dock utan större verkan. Karl lät också genom en janitschar, som han föste ut från sin sängkammare, hälsa paschan, att han måste skjuta bättre, om han skulle taga svenske konungen till fånga.

Försvaret ordnades nu på nytt. Konungen gick själf ikring, ur en hatt utdelande kulor och krut. Man sköt genom fönstren och lyckades afvärja ett nytt anfall.

Så fortgick striden fram på eftermiddagen, och hade nog fortgått än längre, om ej angrifvarne, då de förlorade hoppet att på detta sätt nå sitt mål, börjat en ny metod. De sköto eld på kungshuset.

Elden härjade redan på vinden och brände upp därstädes förvarade kostbarheter, digra skänker, tält, pelsverk, sadlar med stigbyglar af rent guld, betsetyg fullsatta med äkta pärlor och ädelstenar m. m. Men hvad mer var, i Kungshuset lär äfven, till ovärdig skada, ha brunnit upp en berättelse, som Karl XII själf skall ha skrifvit om sina fälttåg.

Man gjorde emellertid hvad göras kunde för att släcka elden. Men vattnet i tunnorna var fruset, Karl själf gick upp på vinden för att leda släckningen. Men alla försök misslyckades. Man måste gå ned igen, med rockskörten öfver hufvudet för att skydda håret och ögonen för elden. Två man blevo ihjälskjutna på vinden.

Det blef snart ohållbart äfven nere i rummen. Taket började störta in.

Man gaf sig då ut för att fortsätta striden, stödde mot väggen, omgifna i kvällsskymningen af eldflam-morna och öfverröstade utaf braket af det i elden sammanstörtande huset.

Men turkarne stormade på och äfven denna position blef i hettan ohållbar. Hvad var då att göra? Karl XII fattade raskt sitt beslut. Springande sökte man uppnå en af de närbelägna byggnaderna för att därifrån fortsätta striden. Men nu snafvade konungen i sina sporrar, om emot en bjälke eller om sporrarne fastnade i hvarandra är omöjligt att säga. Allt nog, Karl föll omkull. Janitscharerna voro genast öfver honom och togo honom till fånga. Striden var slut. Den hade varat fulla sju (7) timmar!

För den ytlige betraktaren synes det, som om

ENVER BEY.
(Äldre porträtt.)

Bilden t. v.:
MAHMUD SCHEFKET PASCHA
(Senaste porträtt.)

NAZIM PASCHA SOM DÖDA-
DES VID REVOLTEN.
(Vid fredsförhandlingarnes in-
ledande taget porträtt.)

hela resultatet af denna blodiga lek — "för skämt var det för mycket, men för allvar var det för litet", sade Karl själf —, endast var Karl XII:s förande i fångenskap till Demotika, hans isolering från den svenska kolonien, som kvarstannade i Bender.

Resultatet var dock framför allt ett helt annat och helt enkelt just precis eller i det närmaste just det af Karl afsedda: Han tvang sina motståndare, Ismael Pascha och Kanen Devlet, att afstå från sitt förädiska uppsåt, att föra honom till Polen, för att där lämna honom som fånge åt Sveriges fiender. Sultanens uppmärksamhet blef äfven genom Kalabaliken väckt på hans tjänares stämplingar, som förut — naturligtvis — voro honom fullständigt obekanta. Anstiftarne blefvo ock vederbörligen efter turkisk metod näpsta. Karl XII hade ingalunda vid

Bender satt sig i strid emot sultanens eller någon hans lagliga myndighet. Han hade endast ur själfbevarelseinstinkt och af nödvändiga politiska hänsyn försvarat sig emot turkiska befälhavare, som på hans och svenskarnes bekostnad ville, med missbruk af sin befälsställning, slå mynt af svenskarne och deras konung.

Detta händelsernas inre sammanhang framskymtar äfven ur andra tryckta berättelser om förloppet, men är klarast ådagalagdt af professor Quennerstedt i hans utmärkta bok om Kalabaliken.

Några af de närvarande hafva upptecknat sina hägkomster från striden vid Bender den 1 februari 1713. Så t. ex. drabanten Axel Roos, Ture Gabriel Bielke, holsteinska sändebudet hos Karl XII Fabrice m. fl.

M. Schürer von Waldheim.

Efter fotografi.

BALKANKARTAN STUDERAS I ÖSTERRIKE.

Klitché: Lenzl Silfvergarne.

(Till bild å sid. 275.)

Till förmån för *Gustaf Adolfsförsamlingen i Johannesburg*, Transvaal, har därstädes under ledning af fru och pastor Arvid Boman hållits en synnerligen lyckad och mycket uppmärksam bazar. I samtliga stånd, två undantagna, tillhandahöllos utslutande svenska artiklar, hvilka sändts till bazaren från Sverige af personer, intresserade för den irågavarande församlingen.

Vår bild visar den nye Österrisk-ungerske generalstabschefen baron Hötendorff under ingående studier af den karta hvars gränsbeteckningar väl inom kort komma att undergå väsentliga förändringar. Och Österrikes intresse af dessa förändringar är synnerligen framträdande och måhända afgörande vid frågan om krig eller fred.

Göteborgs stad rustar sig att i dagarne för första gången mottaga kronprinsparet som gäster. Förberedelser träffas till en omfattande illumination och andra festliga åtgärder, men de viktigaste förberedelserna ha vidtagits af naturen själf, som klädt staden i vinterskrud och därmed gifvit den en festdekora-

H. K. H. KRONPRINS GUSTAF ADOLF.
Efter senaste porträtt.

tion, strålande i sol, hvarti icke ens invånarne själfva ofta fått se den. Och hvad mera är; vinteridrotten på kälk- och skidbacke eller spegelblank skridskobana ha strött rosor på kind på ynglingar och ungmör, då de gå att hälsa **ungdomens furstepar** välkommet till den stad, som visserligen i folkmängds-

Foto. Backlund, Göteborg.

HINDÅS: Utsikt öfver den vackra Nedsjön, där skridsko- och isjakttäflingar äga rum.

Kläd: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Skinn—Gbg.

hänseende är rikets andra, men i många afseenden har berättigade anspråk att räknas som dess första.

Hjärtligare hyllning än i Göteborg kan ingenstädes komma

Gustaf Adolf och **Margareta** till del. Gustaf Adolfs stad gläder sig åt att återfinna sin grundares namn hos landets blifvande konung, lik-

H. K. H. KRONPRINSESSAN MARGARETA.

Efter senaste porträtt.

som Fridkullans hos dess blifvande drottning. Men framför allt vänder sig hyllningen vid detta tillfälle till den mankraft och den hustru- och modersdygd, som alla veta hos dem förenade och som gjort det unga hemmet vid tronens fot till ett föredöme för allt Sveriges folk.

Hindås är nog icke så helt främmande för någon del af landet: ryktet om den vackra vinterorten har spridd sig och lockat långväga resande till några vecors rekreation. Och ingen har ångrat sig. Men för Göteborg har Hindås en alldeles särskild klang:

det namnet för tanken till friluft och helsa, bort från hvardagssläp. Det är ej endast vagnslaster af ungdom, för hvilken blotta medvetandet om att vara på väg till platsen för sport och lekar tänder sinnet, det är "hela Göteborg", det äldre och äldsta, som genom

HINDÅS, GÖTEBORGS POPULÄRA VALLFARTSORT FÖR SPORTLIF OCH REKREATION. TURISTHOTELLET. IDROTTSSTUGAN.

Foto. för H. 8. D. af A. Backlund, Göteborg.

NÅGRA HINDÅSBILDER TILL KRONPRINSPARETS BESÖK.

UTSIKT FRÅN TURISTHOTELLET ÖFVER NEDSJÖN.
INTERIÖR FRÅN IDROTTSSTUGAN.

Fotos för H. & D. af A. Backlund.

STORA HALLEN I TURISTHOTELLET.
STORA MATSALARNE I TURISTHOTELLET.

längre och kortare promenader i en herrlig, omvexlande natur, i hög luft och med ungdomens rörliga idrottslif som staffage i en aldrig tröttande tafla, njuter af en eller par dagars, ja kanske endast några timmars rekreation. Hvad Hindås betyder för Göteborg, det framgår af ett enda söndagsbesök vid vackert vinterväder.

Hur frikostig naturen än varit och är har den dock ej ensam förmått trola fram det Hindås som nu ligger där en knapp timmes järnvägsresa från Göteborg. — Skog, sjö, backar, dalar, härliga vägar och allt som vackert är, det fanns för ca 10 år sedan men däröfver intet. — Nu finnes ett verk-

ligt ideal-turisthotell, med präktiga rum och i hvilket allt ordnats för allas trefnad och med ett rent af berömdt kök. — Hindås turisthotell får också äran af kronprinsparets besök. — Inom en välordnad, vidtfamnande idrotts-gård med ypperliga skidbackar, källbackar, isbanor m. m. finnes en treflig sportstuga med sina enklare kammare och hushåll för ungdom. Där dansas och där glammas efter dagens strapatser.

Detta endast i få ord och bilder om Hindås dit uppmärksamheten i dessa dagar drages tillfölje det väntade furstebesöket. Från detta tillfälle återkomma vi med fler bilder — men bäst är att själf se *Hindås*, det förtjänar ses. —

HÄRADSDOMAREN Sven Olofsson gick och såg ut som ett åskmoln på söndagsmorgonen. Och likt ett askmoln teg han och bara förberedde — hvilket verkade desto hemskare, när man såg, hur stort, och visste, hur kraftigt det här åskmolnet var. Häradsdomaren Sven Olofsson var en jätte till lekamen och kroppsstyrka.

Egentligen syntes hans mulenhet en gåta. Morgonen var annars strålände, en smula gassig redan, höet var redan inhöstadt, löfven glindrade i juli-glans, klockorna ringde fjärran från öfver sjön, och nere vid sjöstranden hördes drängarnas muntra rop, när de gjorde kyrkbåtarna roddklara.

Men det är ju just efter sådana där molnfria och gassiga julmorgnar åskan brukar urladda sig.

Det hade dragit upp under de närmaste dagarna, och skålet hade varit just den för starka solen, det för glada glittret, det för muntra glammet bland ungdomarna på Björkegården.

Hela vären och försommaren, allt sedan bröllopet, hade det för öfrigt glammats hos häradsdomaren. I början hade han deltagit själf, han var ju inte så värst lastgammal, något år öfver fyrtio bara. Men hans hustru var de sutton åren yngre, och därför fann hon ett långvarigt skämt roligare än han.

Och nu under slättern hade glädjen stått särskildt högt i tak. Mor Elin var ovanligt vacker, det hade alltid varit en ring af manfolk omkring henne, och ännu syntes den inte ha glesnat. Det var förunderligt, hvad moran hade godt om släktingar, och hvad de släktingarna hade godt om tid. På Björkegården skulle det då aldrig behöfva saknas extra folk till slätter och skörd.

Häradsdomaren glädde sig inte längre åt den stora arbetsvilligheten. Hur detta stoj och larm förtredade honom, allt detta lösmynta prat och nojs. I själfva verket var det ej heller så värst mycket utträttadt. Ungdomarna — de af manliga som de kvinnliga — föredrogo att roa sig. Medan gårdens drängar och pigor räfsade, vålmade och körde in, lekte svagrarna och svägerskorna och alla de andra aflägsna fränderna och fränkorna midsommarlekar. De sprungo i dans, de täflade i idrott, ooh de sökte — med alla gäck-samma och retfulla medel — få häradsdomaren med i detta lekande och täflande اسپel . . .

Häradsdomaren strök sig öfver sin släta haka och stirrade buttert utåt sjön. Männe det inte snart skulle bli omslag i vådret? Det syntes vågor på vattnet mellan holmarna. Och en hastig käre riste då och då i de rasslande asplöfven.

Sven Olofsson hade ej hittills haft skäl att ångra något, som han företagit sig, och han hade ej hittills ånkrat sitt gifte. Elin var inte bara ortens fagraste husfru, hon var förständig och förtänksam i hushållet, och fast de vid giftet — som vanligt på landet — sett på ekonomien och ägorna i främsta rummet, så hade häradsdomaren trots sig ha fått hjärtat på köpet. Så ståtlig och stolt man var han, att han tyckte sig kunna vara säker på sin sak i det fallet.

Och Elin — ja, inte fanns det någonting att förebära henne, inte. Det var nu bara detta lekandet och larmet, som räckte väl långt efter bröllopet. En olycka var, att hustruns släkt skulle bo så nära Björkegården. Och inte hade Sven hjärta att tala med Elin heller. Hon var så mycket yngre än han. Hon måste ju ha sin ålders lust och lek. Äfven om det skar och skrällde i hennes husbondes öron.

Se där — där glammade det redan uppe på gårdsplanen! Nej, mor Elin var inte med. Hon hölls

ännu i spiskammaren med matsäcksförningen. Kyrkvägen öfver sjön var lång fram och åter.

Men där gormade ånyo den ljuslette spoling, Jerker från Spåntorpet, fattigglappen, mattfriaren . . .

Häradsdomaren öfverraskade sig med att ha hårda ord innanför tungan. Rättnu kunde de kanske slippa ut. Bäst hålla tillbaka. Sven Olofsson kände både sin röst och sina krafter.

Men det gjorde inte Spåntorpa-Jerker. Han hade sin särskilda fröjd att utmana storbonden på Björkegården, "gamlingen", som gift sig med Jerkers syskonbarn.

— Se goddagen, utropade Jerker högljudt, medan han närmade sig husbonden och med ena handen, som höll en hästsko, vinkade en flock söndagsklädda ungdomar efter sig. — Nu skall vi pröfva, om det är santt, som de säga —!

Några af ungdomarna hyssjade, andra skrattade, medan Jerker förtroligt nalkades sin långvägsfrände.

— Hvad är det, som är santt, sporde denne plötsligt i en ton, så att Jerker halfryggade.

— Är det santt, sporde Spåntorparen, sedan han hemtat sig, — att I är så stark, att I förmår böja en hästsko med blotta näfven?

— Kan väl vara, svarade "gamlingen" godmodigare, än Jerker förmodat.

— Böj då denna här, log Jerker och räckte fram hästskon, som Sven Olofsson blott skänkte en half blick, hvarefter han vände ryggen till och vankade i väg neråt mot båtarna.

— Hahaha, han mäktade inte, log den ljuslette skämtaren.

— Nå, mäktar du kanhända själf, sporde litet spottskt mor Elin, som i detsamma kom ut på gårdsplanen.

— Se här, sade Jerker stolt, då den rostiga skon bröts af på midten för en rask knyck.

Ungdomarna nojsade, men mor Elin kastade en orolig blick efter husbonden, som redan stod nere i båtbacken — utan att dock synas företaga sig något. Hon tyckte, att Sven varit sig så olik några dagar. Men så var han ju också så mycket äldre —.

När båtarna skjutits i vattnet, blef det förstas en strid om platser och åror; ungdomarna hade af det myckna firandet blifvit alldeles ostryga.

Slutet på öfverläggningen blef, att Sven Olofsson, hans svärmor och ett par drängar togo ena långbåten, medan all ungdomen packade sig i den andra.

Glammet, stojet, öfvertalningarna, kanske också makens envisa tystnad lockade ungmor Elin öfver i ungdomens båt, som tunglastad, som den var, skyndsamt lade från land och under sång och skämt roddes ut öfver den soliga insjön.

Häradsdomarens svärmor betraktade spefull sin mäg. Hon var några få år äldre än han, men tyckte sig nu oändligt visare. I kärlekssaker — och här var verklig kärlek med i spelet, det förstod svärmor — betedde sig en fyrtioårs karl ej stort klokare än en tjuugoårs.

Sven Olofsson mörknade alltmer. Han kunde godt tagas för ett sammanpressadt åskmoln, som kom glidande öfver sommarsjön efter en båtlast lättblodig och aningslös ungdom.

Svärmor kände ett grand beklämning blanda sig i öfverlägsenheten. Hur männe det skulle se ut på vattnet, när åskmolnet ändtligen urladdade sig?

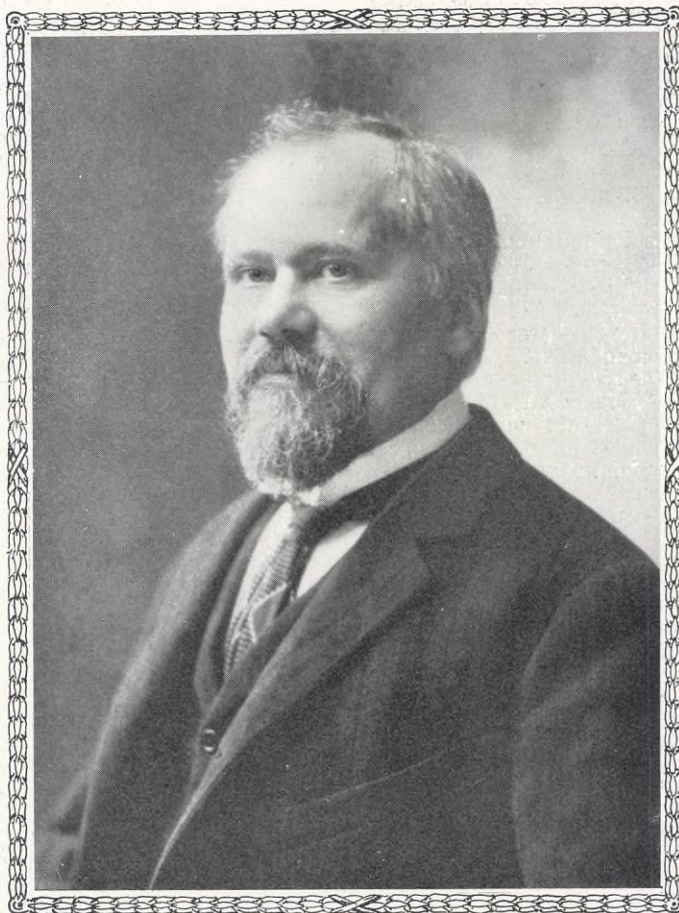
Ännu behärskade han sig. Han syntes lugn ända till lojhet eller lättja. Inte grep han i någons åra inte. Drängarna fingo ro, själf gaf han bara en enstafvig befallning här och där, när kosan måste ändras.

Och det måste den tidt och tätt. Den milsvida

(Forts. å sid. 286.)

Valet af Raymond Poincaré till Frankrikes president har af de ledande franska prässorganen, äfven på de håll där man arbetat för annan kandidatur, hälsats med tillfredsställelse. Man erkänner att Poincaré varit den ojämförligt mest betydande personligheten af de uppställda presidentkandidaterna och att hans val ökat Frankrikes prestige utåt.

I den utländska prässen är erkännandet likaledes allmänt och oförbehållsamt. Poincarés val tages här som en bestämd brytning

RAYMOND POINCARÉ.

Efter senaste porträtt.

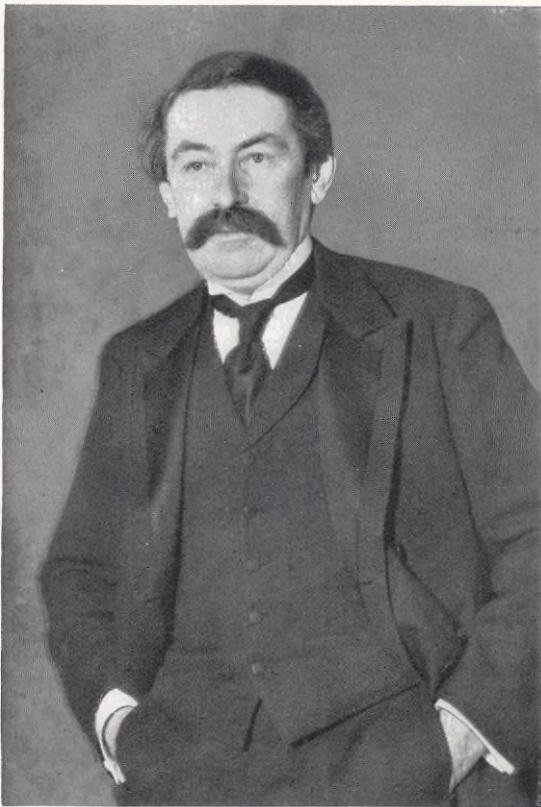
med den gamla traditionen att till president välja endast medlemmattan, för hvilken ämbetet betydde representationsplikts uppfyllande och ingenting annat. Den nye statschefen skall, framhålls det, tvifvelsutan göra allvar af den befogenhet författningen tillerkänner honom och begära sin andel i landets ledning. Af ett sådant ingripande kan man med kännedom om den nye presidentens ädla personlighet och stora politiska erfarenhet och klokhet endast hafva goda följder att vänta.

Efter fotograf.

I FAMILJEKRETSEN OMEDELBART EFTER VALET.

Klickat: Bengt Stålvareparre

Den nya franska ministären är nu färdigbildad med Briand som konseljpresident och inrikesminister. I öfrigt räknar ministären tio namn, som tillhörde kabinettet Poincaré, dock icke de mest betydande. Förutom Poincaré, har nämligen Bourgeois, Delcassé och Millerand utgått. Deras efterträdare äro Jonnart utrikesminister, Etienne krigsminister, Baudin marinminister och Besnard arbetsminister. De nya krigs- och utrikesministrarna anses representera starka kolonialintressen.

Ministären Bratlie i Norge har den 24 jan. inlämnat sin afskedsansökan. Händelsen har varit väntad alltsedan höstens stortingsval med dess politiska jordskred i vensterriktning. I det storting som nu samlats har den majoritet af höger och frisinna, på hvilken den Bratlieska ministären stödde sig, ersatts af en radikal venstermajoritet så stark att den t. o. m. är absolut.

Efter porträtt. J. BRATLIE.
Norges afgångne statsminister.

Konungen har anmodat förre statsministern Gunnar Knudsen att bilda den nya regeringen, hvilken antages komma att få en utprägladt radikal sammansättning.

Vidst. porträtt: A. BRIAND, Poincarés efterträdare såsom fransk konseljpresident samt inrikesminister.

MONGOLFURSTAR UPPVAKTA TSAREN I S:t PETERSBURG:

Utsigt: Bengt Sjögren/Arro.

Efter fotografi. Häromdagen mottog tsaren en utomordentlig beskickning från Mongoliet, furst Chando Derschy (1) och furst Schermyn Damin (2) jemte uppaktning. Besökets politiska betydelse torde ligga i dess egenskap af epilog till de diplomatiska förhandlingar mellan det själfständiga Mongoliet och Ryssland hvilka ledt till den traktat dem emellan som väckt stor förbittring i Kina.

PARIS SISTA HÅSTOMNIBUS SISTA FÄRD skedde häromdagen under stor tillslutning från allmänheten, för hvilken dessa nu kasserade kommunikationsmedel varit af utomordentlig betydelse.

(Forts. från sid. 283.)

sjön var i halva sin vidd uppfylld af holmar, små och stora, men mest små, klädda med björk- och granskog och skilda af smala eller bredare sund af högst olika djup. Här spelade vindarne nyckfullt in. Särskildt i dag, då vädret syntes obeslutsamt, kunde en gassig stiltje i lä af en granholme plötsligt efterträdas af ett vindkast, så hattarne ville sina färde.

De många sunden gjorde rodden rätt villsam. Man såg ej vatten framför sig långa sträckor i sender. Och när som här två kyrkbåtar fått några batlängder emellan sig, kunde den ena långa stunder ligga dold för den andra.

För hvarje gång den främre båten försvann, mörknade Sven Olofsson än ytterligare, och hans befallning ljöd i all sin lågmäldhet skarpare i tonen än förut.

Till sist tycktes hela denna lek blifva honom för mycket. Just som ungdomsbåten för tionde gången gled ut i en korsled och försvann, sträckte sig Sven med en hastig rörelse efter en åra. Men hvad han egentligen ämnat företaga sig därmed, var alljämt ovisst, då plötsligt någonting inträffade.

I stället för stojet och skratten där förut, hvilka så länge förtretat häradsdomaren, ljöd ett mångstämmigt skri där bortifrån och fick snart gensvar i hans egen båt. Där gaf hans svärmor hals, det värsta hon i sin visdom förmäde.

Häradsdomaren förstod genast, hvad som inträffat. Han fann det rätt naturligt, så som tokarna handskats med sin öfverfyllda båt. Och han fann äfven svärmodern rätt begriplig. Men i alla fall vardt honom hennes nödsignal för mycket.

Med en rapp sväng af ena åran fick han båtsidan längs en holme, där han trots hennes gensagor satte gammelmoran i land i sällskap med en af drängarna.

Därefter var det, som om ett tryck fallit ifrån honom — om det nu var svärmodern eller någonting annat. Med en rapphet, som man ej nyss skulle ha tilltrött honom, fick han årorna ut och i arbete. Den kvarsittande drängen glömde i häpenheten att begagna sina. Men de behöfdes ej håller, så som långbåten nu flög för de båda susande husbonde-årona.

Häradsdomarens ansikte var närmast blårött, och nu bröt åskan löst. Båten skar ut i det breda sundet, där en frisk kultje blåste, hvilken väl bar skulden för olyckan. Ty i vattnet fäktade och sprattlade, simmade och gallskrek hela den käcka skara, som nyss packat ena kyrkbåten.

Båten själf med ett par vidhängande ungersvenner, som försökte krafla sig upp på kölen, befann sig redan långa vägar åstad och i drift mot öppet vatten.

Sven Olofsson stoppade midt i flocken af simmarna. Han tog märke och letade och under tiden vickade han med en åra för att hålla båten kvar.

Så böjde han sig pilsnabbt öfver relingen.

— Elin? Gudskelof, mumlade han, fångade i vatt-net och drog, en lycklig fiskare, med ett tag hela Björkgårdsmoran upp i båten. Elin nästan log i svängen, så påminde den henne om första gången han lyft henne på dansbanan.

Men husbonden log inte. Hans ansikte liknade fortfarande ett åskmoln — ett moln i verksamhet med blix och dunder.

Ån en gång halfstöp han öfver båt-kanten, fick tag i en ljuslett kaluf och hade unge Jerker på väg till aktertoften.

Det skrek och bad rundt omkring, kältade till höger och grät till vänster, men åskmolnet arbetade synbarligen oberördt. För hvarje gång en arm sänktes och blixtrade, drog den en dyrbar människobörda ombord.

Allt skedde med fullkomligt lugn. En snabb befallning åt drängen för jämviktens skull, en lika snabb rörelse öfver relingen, en sväng i luften. Likt glittrande jättefiskar svingades hela toksällskapet ombord.

En hade gått till botten, en annan kraflat sig i land på en holme, två lågo och dreivo på kölen af en uppochnedvänd långbåt, som skulle skaffa dem en hälsosam tur öfver till andra sidan sjön. Men nio sutto räddade i häradsdomarens farkost. Och bland dem var häradsdomarens egen hustru.

Åskan hade urladdat sig, och det hade varit en ovanligt nyttig åska. Häradsdomaren var i alla tider en stark och radig man, men han undrade ofta efteråt, hvar han skulle fått krafter till detta jättearbete, om ej ett samladt raseri legat och pressat i hjärnan och musklerna.

När åskan urladdat sig, blir det först regn. Både Elin och svärmodern och de öfriga kjolytgen gråto förstås under återfärden.

Men efter åskregn kommer sol. Skrattet böljade i ansiktet på Sven Olofsson, hvarje gång unge Jerker skyggade för hans blick. Och skrattet böljade i husbonderösten, när han i barsk ton bad de landstigande packa sig sina färde och inte visa sig mera på Björkgården under hela sommaren.

Och solen skrattade riktigt ur bägge häradsdomareögonen när ungmor lade sina våta armar om "gamlingens" hals och kysste honom midt framför hela den skamsna flocken.

MEDDELANDE

till H. 8. D:s Medarbetare.

Skönlitterära bidrag,

vilka städe i tur och ordning snarast granskas,
HONORERAS OMEDELBART EFTER AN-
TAGANDE eller returneras i motsatt fall derest
20 öre porto åtöflit manuskript :: :: ::

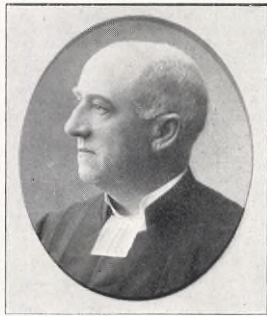
BLIF MEDARBETARE I HVAR 8 DAG

Redaktionen.

• Data å nästa sida.

H. M. KRUISE.
Friherre. F. d. Ingeniör i Gen.-
landtm.-kont. — Stockholm.
80 år 26 Jan.

O. AHNLUND.
Teol. d.r. Kontr.-prost. Kyrkoh.
Umeå. 60 år 19 Jan.*

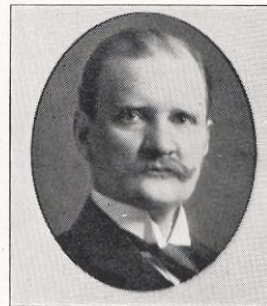
L. C. W. BÖKMAN.
V. Häradshövding. Kronofogde.
Nyköping. 60 år 23 Jan.*

H. G. M. WRANGEL.
Friherre. Nyutnämnd öfverste
i Kustart.*

J. P. F. BERNSTRÖM.
Direktör. — Stockholm.
65 år 26 Jan.*

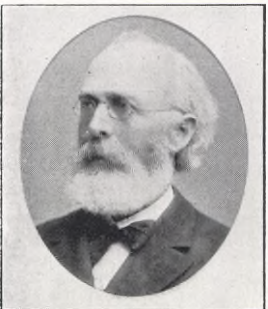
A. F. VENNERSTEN.
Direktör. — Borås.
50 år 20 Jan.*

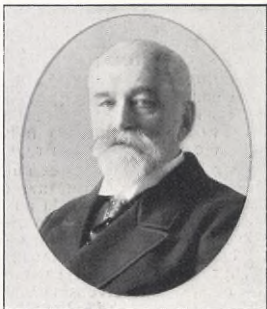
C. A. HEDENLUND.
Grosshandlande. — Göteborg.
50 år 22 Jan.*

A. JERDÉN.
Handl. V. ordf. i komm.-nämnd.
Köpmannabro. 50 år 3 Febr.

J. E. CEDERBLÖM †.
F. d. Professor. — Stockholm.
F. 34. † 19 Jan.*

C. D. F. B. v. SCHINCKEL †.
Gudssegare. — Tidö.
F. 39. † 24 Jan.*

J. G. SAMUELSSON †.
Gudssegare. — Ekeådal.
F. 50. † 20 Jan.*

W. P. BRUNO †.
Öfverstelöjtnant. — Karlsborg.
F. 56. † 20 Jan.*

C. O. T. ÖRTENBLAD †.
Direktör. — Stockholm.
F. 53. † 22 Jan.*

J. A. ZEINWOLDT †.
Direktör. — Bodafors.
F. 59. † 16 Jan.*

G. ERICSSON †.
Stationsinspektör. — Nybro.
F. 64. † 11 Jan.*

P. BENGTSSON †.
Disponent. Kommunalman. —
Stenmölle. F. 75. † 9 Jan.

OLOF AHNLUND. Stud.-ex. 75, teol.-kand. o. prestv. 86, docent i Uppsala 88, förordn. förest. prof. i dogm. o. etik 88—94. Kyrkoherde i Umeå landsförs. 93, teol. dr. 97, kontr.-prost 93. Preses v. prestmötet i Hernösand 04. Led. af landstinget 03, ordf. 05—09. Ordf. i landstingets barnavårds-komm. 03; inspekt. f. elem.-lärov. f. II, 07, f. landst. semin. i Vesterhiske 03—11. Led. o. v. ordf. i styr. f. 7:de döfst.-distr. 98—09, ordf. sedan sistu. år. Led. af Vesterb. folkhögsk.-komm. 1900. Uppf. i andra rummet å förs-lag t. biskops-emb. i Luleå 04.

LAURITZ BÖKMAN. Stud.-ex. 74, hofr.-ex. 82, v. häradshöfd. 85, lands-kont. i Söderm. län 86, kronofogde i Nyköpings fögd. sedan 92; auditor v. Söderm. reg. sedan 90. Stadsfullm. i Nyköping sedan 1900, ombuds.m. i sparbanken 89; sek. h. Mälarpöv. hyp. fören. länskomm. 93, led. af K. direktionen f. Nyköpings hospital 08;

HERMAN WRANGEL. F. 64, u.-löjtn. v. Sv. art.-reg. 87, löjtn. v. Karlskr. art.-kår 94, öfv.-löjtnant v. Kustart. 08, i dagarne utnämnd t. öfverste i Kust-artilleriet.

JOHAN (JOHN) BERNSTRÖM. Anst. v. mekan. verkstäder i in- o. ut-landet, etabl. maskinfirma i Stockholm 77, trädde 87 såsom verkst. direktör i spetsen för A.-B. Separator, hvilket bolags industriella verksamhet under hans ledning utvecklats till en världsfamnande betydelse. — Afgick från denna post 10 men återinträdde 12. — Vi hänvisa till biografi o. helsidesportr. i ärg. IX:18. Led. af styr. f. Tekn. högsk., ordf. i Sv. verkstadsfören. öfverstyr. led. af jernvägsrådet, hedersled. af K. Landtbl.-akad. Komm.-m. st. K. V. O.

AXEL VENNERSTEN. Utg. fr. utl. tekn. lärov. 81, tjenstgj. v. utländska textiletabl. till 88, då han inträdde som delegare i firman J. F. VENNERSTEN i Borås, samt vid ombild. t. aktiebolag dettas verkst. direktör sedan 95. Led. af Borås stadsfullmäktige sedan 95, led. af styr. f. Borås tekn. sk., ordf. i S. Efsb. läns ind.-o. hand.-kammare. Led. af landst. sed. 03. Led. af Riksd. A. K. sedan 06 v. ordf. i bevilln.-utsk. Fullmäktigesuppl. i Riksgäldskont. 12. Led. af tulltaxekomm. 06—09, en af underhandl. ang. tysk handelstraktat 10 o. 11.

CLAES HEDENLUND. Inneh. af firman Hagberg, Hedenlund & C:o i Göteborg. Led. af styr. f. Göteborg. Köpmansförening, led. af Hand.-o. Sjöf. nämnden, börsallskapet m. m. Suppl. i styr. f. Riksbankens kontor i Göteborg.

Till illustr. å sid. 279.

Frågan om fredsslut eller Balkankrigets återupptagande, hvilken så länge stått och vägt, syntes nära att lyckligt lösas till fredens förmån. Under trycket af stormakternas uttalade afsikt att tillstå alla länekällor och Rysslands hot, dels att förskaffa sig tillträde till Dardanellerna dels att besätta fyra vilajet i Mindre Asien, bröts Turkiets sega motstånd. Med godkännande af turkiska regeringens förut fattade beslut antog den 22 jan. den inkallade utomordentliga nationalförsamlingen Balkanstaternas af stormakterna understödda hårda fredsvilkor: afträdandet — med vissa oväsentliga förbehåll — af den heliga staden Adrianopol och läggandet af de egenska öarnes öde i stormakternas händer.

Telegrafan bar världen rundt bud om detta Turkiets bittra, världsfreden tryggande offer, de ledande tidningarne konstaterade med tillfredsställelse den ljusnande politiska situationen och börserna, befriade från den krigsfruktan, under hvars tryck de i månader arbetat, hade att uppvisa höga kursstegringar då den 23 jan. en händelse inträffade, hvilken, fullkomligt oväntad och icke medtagen i de skickligt verkställda beräkningarna i ett slag åter gjorde Balkankrisen akut — stödjande sig på hären framtvingade den ryktbare ungturkiske ledaren *Enver Bey* ett systemskifte, innebärande det gammalturkiska väldets fall och det ungturkiska partiets öfvertagande af makten. Kiamil Pascha tvingades att med sin ministär träda tillbaka och sultanen, böjande sig för militärpartiets vilja utnämnde till storvesir den kände ungturkiske ledaren *Mahmud Schefket Pascha*. Den nya regeringens öfriga medlemmar äro likaledes ungturkar. Enver Bey har utnämnts till kommandant i Konstantinopel.

Den så plötsligt iscensatta militärrevolten försiggick, så vidt ännu är känt, på ett öfverraskande lugnt sätt, och den skulle, efter hvad det vill synas, förlupit utan spillande af människolif, om icke ett par adjutanter gjort väpnat motstånd och framkallat en skottväxling vid hvilken krigsministern *Nazim Pascha* dödades.

Statskuppen har enligt den i samband därmed utfärdade proklamationen föranledts af folkets harm

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.

JOHAN CEDERBLOM †. Stud.-ex. 54, bergsex. 59, ex. fr. Falu bergsk. 61, Prakt. o. rådg. ingenjör 51—61, förestånd. o. lär. v. Tekn. elem.-skolan i Malmö 67—69, lär. v. Tekn. högsk. 69—77, professor i maskinlära derst. 77—99. Konstruktör af kraftanl., torkapparater för pappersbruk m. m. samt uppfinnare af det "Cederblomska varmlufts-systemet" hvilket på sin tid fann stor användning inom det värmetekniska området. Utifrån omfattande undersökningar o. experiment inom maskintekniken, flygproblemet m. m. Led. af styr. f. Tekn. högsk. 99—01. Lärarboksför., led. af K. vet. akad. o. af K. Landtbl. akad.

CARL VON SCHINCKEL †. U.-löjtn. v. Lifreg. drag. 60, afsk. 63 för att egna sig åt skötseln af familjegodsen. — Bebodde det förutvarande Oxens-tierska godset Tidö i Vestmanland hvilket af v. S. förvandlats t. fideikommiss. — Tidö slott är bekant för sina utomordentliga samlingar af gamla porträtt, möbler o. porslin samt vapen.

JOHAN SAMUELSSON †. Afg. fr. landtbl.-sk. 69, eg. t. egend. Ekedal i Skaraborgs län, o. en af länets skickligaste jordbrukare. Ordf. i komm.-nämnd o. stämman sedan 88, led. af kyrko- o. skolråd, vägstyr., hushålls-sällsk. förvaltn.-utsk. sedan 1900. Landstingsman 07—08; led. af Riksd. A. K. 09—10

PONTUS BRUNO †. U.-löjtn. v. Göta art. reg. 79, tygmäst. å Karlsborg 04, öfv.-löjtn. v. Boden-Karlsb. art.-reg. 06. Under flera år ordf. i komm.-stämman, led. af kyrko- o. skolråd, ordf. i valnämnd, ordf. i styr. i tekn. afonisk. På sin tid kommanderad i ett flertal artillerikom.

THORSTEN ÖRTENBLAD †. Afg.-ex. fr. Tekn. inst. 75, ex. fr. Tekn. högsk. 81; tjenstgj. v. stat. jernv.-byggn. 75—82, värder. man i Stockh. lnt. gar. a.-b. 83—98, sedan dess verkst. dir. i fastigh. a.-b. Drott i Stockholm.

JOHN ZEINWOLDT †. Efter afslutade skolestud. anst. i affärsfirma i Kalmars, inköpte 86 jemte en broder Bodafors der han skapat den storind. fabriken inom svensk möbelfärdverknig som här detta namn och hvilken bedrivits i allt större omfattning under Z:s ledning såsom verkst. direktör Ordf. i kommunalstämma o. i valnämnd, inspektör i. föreläsningsverksamheten; en af stiftarne o. sedermera led. af Smål.-Blek. handelskammare.

GUNNAR ERICSSON †. Anst. v. jernv. i Kalmars 82; avancerade t. stat. inspek. i Nybro 96. Ordf. i byggn.-nämnden derst., brandchef, ordf. i bad-husstyr., led. af spritbol.-styr., kontr. v. maltdryckstillv. m. m.

öfver "den vanhedrande fred" ministären Kiamil stod i begrepp att sluta. Turkarne, heter det, vilja icke afstå från sin rätt till europeiska Turkiet och de skola visa att de förmå lefva med ära och spela en roll i världshistorien.

I hvad mån och på hvad sätt den turkiska statskuppen kommer att inverka på frågan om fred eller krig kan ännu icke med visshet sägas. Allt hvad man vet är, att Turkiet slagit in på en äfventyrs-politik, hvars följder kunna komma att bli ödes-digra icke blott för detta rike utan äfven kunna nå ut öfver hela Europa.

Till illustr. å sid. 275.

Remissdebatten i riksdagens kamrar som följer statsvekspropositionens framläggande har ju i stället för att anknypa sig till budgeten i egentlig mening, under arens lopp utvecklat sig till en för regeringen afsedd politisk skärself, till hvilken op-positionen samlar ihop bränse i form af mer eller mindre ingående påminnelser om regeringens under det förlutna året begångna öfverträdelse- och underlåtenhetsynder. Arets remiss-debatt, hvilken ägde rum den 22 jan. förlöpte på traditionellt sätt utan att dock bjuda på några särskildt uppseendeväckande detaljer. I Första kammaren leddes det mot regeringens utrikes-, försvars- och finanspolitik inriktade angreppet af den nye högleredaren justitieradet Trygger, sekunderad af professorerna Thyren och Kjellén samt af hr Swartz. Attacken uppkallade statsministern äfvensom sjö- och finansministern till energiskt försvar. I Andra kammaren sköttes högerkritiken hufvudsakligen af amiral Lindman, som dels nagelför finans-ministerns sangviniska inkomstberäkningar, dels angrep sjöminis-terns flottpolitik. Dr. Hildebrand stödde angreppet genom att begära en del upplysningar om regeringens utrikespolitik sär-sköldt med hänsyn till den gemensamt med granländerna nyligen afgifna neutralitetsförklaringen. Sedan de tre angripna mi-nistrene bemött inläggen, redogjorde statsministern, därtill för-erandde af några uttalanden från radikalt vänsterhåll, för rege-rings ställning till frågorna om kungsådran, dyrtiden m. m., hvarefter remissdebatten var afslutad.

INNEHÅLL

Grosshandlare Axel Carlander (biografi och helsidesporträtt.) — Kronprinsparets besök i Göteborg. — Hindås. — Svensk bazar i Johannesburg. — Kalabaliken vid Bender. Ett 200-årsminne. För H. S. D. af M. Schärer von Waldheim. — Bilder till svenska dagskrönikan. — Brokigt utomlandsnytt. — "I åsklynn" af K. G. Ossian-Nilsson. — Veckans porträttgalleri m. m.